

1. Zeki Öğretmen "Üzerine yazıldıktan sonra sertleşmesi için kurumaya bırakılırdı. Hazırlanmasının uzun sürmesi ve ağır olması olumsuz özelliklerindendi. Tarihin ilk kütüphanesi olan Ninova' da eserler bu araç üzerine yazılmıştı." demiştir.

Zeki Öğretmen, yukarıdaki açıklamasında yazıyı kaydetmek ve aktarmak için kullanılan araçlardan hangisi ile ilgili bilgi vermiştir?

- A) Kil tablet B) Parşömen
C) Kağıt D) Papirüs

2. Aşağıdaki eşleştirmelerden hangisi yanlıştır?

- A) Sümer - Çivi yazısı
B) Mısır - Hiyeroglif yazı
C) Roma - Latin alfabesi
D) Fenike - Resimli yazı

3. MÖ. 668-627 yılları arasında hüküm sürmüş olan Asur kralı Asurbanipal Ninova'da dünyanın ilk kütüphanesini kurmuştur. Kütüphane yazıcıları Sümerce, Akadca ve başka dillerde sözlüklerden yararlanarak kitaplıklarda bulunan her türden metnin aslını Sümerceye çevirerek birçok kez kopyalamışlardır. Bunlardan; astronomi, matematik, coğrafya ve tıp gibi bilimsel metinler; destanlar, maniler, masallar gibi edebi metinler günümüze kadar gelebilmiştir.

Bu parçadan yararlanarak aşağıdaki bilgilerden hangisine ulaşamayız?

- A) Günümüzün en büyük kütüphanesi Ninova'da yer almaktadır.
B) Asurlarda yazıcılar farklı dillerde çeviri yapmışlardır.
C) Asur Kralı Asurbanipal bilime ve edebiyata önem vermiştir.
D) İlk kütüphaneden günümüze kadar ulaşabilen eserler bulunmaktadır.

4. "Sümerlerin inançlarına göre tanrılar; yazı, kütüphane ve arşivlerin korunması görevini rahiplere vermişti. Rahipler tapınağa giren ve tapınaktan çıkan mal kayıtlarının tutulması ile ilgili makbuz ve belgeleri kil tabletlere resmederdi. Örneğin kil tabletlere kazınmış işaretler; hayvan başları, insan şekilleri ve çeşitli eşyaları tasvir etmekteydi. Kil tabletler; tapınakla ilgili işlerin düzenlenmesi, tarım alanlarının işletilmesini içeren ekonomik belgeler için önemli taşıyıcılardı."

Buna göre yazının bulunmasının Sümerlerde ekonomik faaliyetlere etkisi aşağıdakilerden hangisinde verilmiştir?

- A) Üretim hayatı kayıt altına alınmıştır.
B) Ticaret hayatı canlanmıştır.
C) İnanç sistemi değişmiştir.
D) Kültürel faaliyetler artmıştır.

5. Günümüzün bilgi bankaları olan kütüphaneler, ilk kurulduğu tarihten itibaren insanlara bilgi aktarmayı kendine görev edinmiştir.

Bu bilgi birikimini içinde bulunduran kütüphaneler, tarihte ilk olarak nerede ortaya çıkmıştır?

- A) Ninova B) Bergama
C) İskenderiye D) Milet

6. Günümüzde kullanılan yazı sistemlerinin oluşmasında Fenikeliler in büyük rolü vardır. Sümerlerin yazı sistemini geliştirerek sembollere dayanan Fenike alfabesini oluşturmuşlardır. Latin alfabesi de dâhil günümüzde kullanılan birçok alfabe Fenikelilere dayanmaktadır.

Verilen bilgiden hareketle Fenike alfabesi ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Resimli yazılardan oluşmaktadır.
B) Fenikelilerden sonra Sümerler kullanmıştır.
C) Latin alfabesi gibi birçok alfabenin temelidir.
D) Sümerler tarafından yapılmış ve kullanılmıştır

7.

I. Yazının icadı
 II. Matbaanın modernize edilmesi
 III. Tekerleğin bulunması
 IV. Barutun ateşli silahlarda kullanılması
Yukarıda verilen buluşlardan hangilerinin insanlığın bilimsel birikimine ve kültürel gelişimine katkısının daha fazla olduğu söylenebilir?

- A) I ve II B) I ve III
 C) I, III ve IV D) I, II, III ve IV

8. Harezmi'de doğup Bağdat'ta yaşamış olan El-Harezmi matematik astronomi ve coğrafya alanlarında çalışmalar yapmış bir Türk-İslam bilginidir. El-Harezmi tüm dünyada cebirin babası olarak tanınır. Matematikte 0 rakamı ilk kez Harezmi tarafından kullanılmıştır.

Verilen bilgilere göre,

- I. Sosyal bilim dallarında da çalışmaları vardır.
 II. El-Harezmi cebirin temellerini atan bilim insanıdır.
 III. Matematik biliminin gelişmesinde Türk-İslam bilginlerinin etkisi vardır.

yargılarından hangilerine ulaşabiliriz?

- A) I ve II B) I ve III
 C) II ve III D) I, II ve III

9. Ünlü tıp bilgini ve filozofudur. Batılılar tarafından 'Avicenna' olarak tanınır. Tıp alanında yaptığı çalışmalar üzerine "El Kanun Fi-t Tıbb"(Tıbbın Kanunu) eserini yazmıştır. Bu eser Avrupa'da uzun yıllar boyunca tıp eğitimi için kullanılmıştır.

Yukarıda verilen bilgiler hangi Türk-İslam bilginiyle ilgilidir?

- A) Cezeri B) Farabi
 C) İbni Sina D) Katip Çelebi

10. Sosyal bilgiler öğretmeninin Kâtip Çelebi'nin eseri nedir sorusuna aşağıdaki öğrencilerden hangisi doğru cevap vermiştir?

- A) Mukaddime B) Cihannüma
 C) Kitab-ül Hiyel D) Kitab-ı Bahriye

11. Astronomi, müzik, mühendislik alanlarında çalışmalar yapan İbni Firnas planör yaparak uçmaya deneyen ilk bilim insanlarından biridir. İbni Firnas, ilk denemesindeki başarısızlığına rağmen tasarımını geliştirerek ikinci denemede on dakikadan fazla uçmayı başarmış ve böylece Türk İslam bilginleri arasında uçabilen ilk kişi olmuştur.

Bu bilgilerden yararlanarak İbni Firnas ile ilgili;

- I. Başarısızlık karşısında pes etmemiştir.
 II. Birçok alanda çalışmalar yapmıştır.
 III. Astronomi alanında çalışma yapan ilk bilim insanıdır.

bilgilerden hangileri doğrudur?

- A) I ve II B) I ve III
 C) II ve III D) I, II ve III

12.

- "Tıbbın Kanunu" isimli kitabım Avrupa'da başvuru kitabı olarak kullanılmıştır.
 ➤ Mikroskop keşfedilmeden önce mikropların varlığından bahsettim.

Yukarıda bazı çalışmalarından bahseden Türk- İslam medeniyetine büyük katkıları bulunmuş olan bilim insanı kimdir?

- A) Farabi B) İbni Sina
 C) Harezmi D) Cezeri

13.

- 'Sıfır' rakamını ilk defa kullandı.
- "El-Kânûn Fi't-Tıbb" (Tıp Prensipleri) adlı, beş ciltten oluşan ansiklopedik bir kitap yazdı.
- Kitâb-ı Bahriyye (Denizcilik Kitabı) adlı eserinde; Amerika'nın keşfinden, Dünya'nın küre biçiminde olduğundan bahsetti ve denizcilikle ilgili gerekli bilgilere yer verdi.

Yukarıda hangi bilim insanı ile ilgili bilgi verilmemiştir?

- A) Piri Reis B) İbni Sînâ
 C) Harezmi D) Fârâbi

14. Ali Kuşçu: Ay'ın haritasını çıkardı ve İstanbul'un enlem ve boylamlarını hesaplayarak çeşitli güneş saatleri yaptı.

İbni Sînâ: İlk defa sonda aletini kullandı ve damar içi şırıngasını yaptı.

Piri Reis: Kitabı Bahriye adlı eserinde Akdeniz limanlarını tanıttı.

Verilen bilgilere göre Türk-İslam bilginlerinin çalışma yaptığı bilimler arasında aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

- A) Tıp B) Astronomi
C) Coğrafya D) Fizik

15.

- El Kanun Fi't Tıbb (Tıbbın Kanunu) eserini yazan ünlü tıp bilginidir.
- Amerika kıtasını da içine alan bir dünya haritası çizen denizcidir.
- Cebir biliminin kurucusudur. İlk kez sıfırı kullanan matematik bilginidir.
- Batı dünyasında 'Avicenna' olarak bilinir.

Yukarıdaki ifadeler Türk- İslam bilginleri ile eşleştirildiğinde hangisi boş kalır?

- A) Cezeri B) İbni Sina
C) Harezmi D) Piri Reis

16. Astronomi, fizik ve kimya bilginiyim. Ölçü ve tartı aletleriyle ilgili çalışmalar yaptım. Hassas terazilerin mucidi olarak biliniyorum. Newton'dan çok önce "Her cismi yerkürenin merkezine doğru çeken bir gücün olduğunu" ve Bacon'dan önce "Dünyanın merkezine doğru yaklaştıkça suyun yoğunlaştığını" ifade etmiştim. Bilin bakalım ben kimim?

Yukarıda kendini tanıtan Türk- İslam bilgini aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Farabi B) İbni Haldun
C) Ali Kuşçu D) Hazini

17.

- Mekanik mühendisliği konusunda çalışmalar yapan bir bilim insanıdır.
- İlk robotu yapıp çalıştırdığı kabul edilmektedir.
- "Olağanüstü Mekanik Araçların Bilgisi" isimli ünlü eserinde 50'den fazla cihazın çizimini yapmıştır.

Yukarıda anlatılan Türk - İslam bilgini aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Cezeri B) Hazini
C) İbni Sina D) Kâtip Çelebi

18. Orta Çağ'da bazı İslâm toprakları bilimsel çalışmaların merkezi olmuştur. Bu topraklarda yetişen bilim insanları ve yapılan bilimsel çalışmalar sonraki yüzyılları aydınlatmıştır.

Aşağıdakilerde hangisi bu merkezlerden biri değildir?

- A) Bağdat B) Buhara
C) Astana D) Semerkant

19. Bilimsel alanda gelişmiş olan Sümerler Ziggurat adını verdikleri tapınaklarının son katında uzayı gözlemlemeleri sonunda takvimi bulmuşlardır. İlk çağ uygarlıklarından olan İyonlar da tarih, tıp, matematik gibi alanlarda çalışmalar yapmışlardır.

Metinden yola çıkarak Sümerler ve İyonlar hakkında çıkarılabilecek ortak özellik aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Özgür düşünce ortamı vardır.
B) Skolastik düşünce hâkimdir.
C) Astronomi alanında çalışmalar yapmışlardır.
D) Tarih ve tıp alanında önemli kişiler yetiştirmişlerdir.

20. Haçlı Seferleri Sonucunda

Müslümanlardan öğrendiğimiz basım tekniğini daha da geliştirerek hareketli matbaa tekniğini bulduk. Elle uzun sürede yazılan kitaplar bu sayede çok daha kısa zamanda basılabilir hale geldi. Avrupa'da kısa sürede kitap sayısı arttı.

Gutenberg'in dile getirdikleri,

- I. Bilgi paylaşımının ve kültürleşmenin hızla artmasına
- II. Kitaplara ulaşmanın daha kolay hale gelmesine
- III. Dinsel ve mezhepsel ayrışmaların ortadan kalkmasına

durumlarından hangilerine ortam hazırladığı söylenebilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) II ve III
- D) I, II ve III

21. Matbaanın geliştirilmesi bilimsel birikimin artmasına ve korunmasına büyük katkı yaptı. 15. yüzyıla kadar çok az insan okuma yazma biliyordu. Bunun en önemli nedeni okuyacak fazla şey olmamasıydı. Elle yazılmış kitaplar vardı ancak bunlar hem az hem de pahalıydı. Matbaanın icadıyla birlikte yeni fikirler, araştırmalar geniş kitlelere ulaştı. İnsanlar daha önce doğru bildiği şeylerin yanlış olduğunu öğrenerek her şeyi sorgulamaya başladı. Böylece düşünce hayatı ve bilimsel birikim gelişti. Aynı zamanda çok daha hızlı basım yapmak mümkün oldu.

Yukarıdaki bilgilerden hareketle matbanın geliştirilmesi ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Matbaa sayesinde çok sayıda kitap basıldı.
- B) Bilgi çok daha hızlı yayılmaya başladı.
- C) Yeni bulunan fikirlerin daha fazla insana ulaşması sağlandı.
- D) Bilginin depolanması ve korunması zorlaştı.

22. "1764 yılında James Watt iki odalı bir buhar makinesi geliştirdi. Bu odalardan biri sürekli sıcak diğeri soğuk tutuldu. Watt 1781'de yeni mekanik aksamı ekleyerek makineyi iyice geliştirdi. Bu icadı günümüz makinelerinin temelini oluşturdu. Buhar makinelerinin sanayi ve ulaşımında kullanılması ilk adımı oldu."

Parçada bırakılan boşluğa aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Bilgi çağının
- B) Sanayi devriminin
- C) Aydınlanma çağının
- D) Reform hareketinin

23. Galileo 1564-1642 yılları arasında yaşamış İtalyan gök bilimcidir. Teleskopu kullanarak gezegen ve yıldızları incelemiştir. İncelemeleri sonucunda gezegenlerin güneş çevresinde hareket ettiğini ve Dünya'nın yuvarlak olduğunu dile getirmiştir. Ancak 1633'te bu düşüncesi kiliseyi rahatsız etmiş, bu nedenle Engizisyon Mahkemesinde yargılanmıştır.

Metne göre Galileo ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Astronomi çalışmaları yaptığı
- B) Yeni bilimsel gerçekler ortaya çıkardığı
- C) Çalışmalarında engelle karşılaştığı
- D) Kilise tarafından düşüncelerinin doğrulandığı

24. Aşağıda Orta Çağ Avrupası ile ilgili bazı sorular verilmiştir.

- Katolik kilisesine bağlı yargılama merkezinin (mahkeme) ismi nedir?
- Baskın olan otoritenin ismi nedir?
- İnanç ve bilgiyi kiliseyle uyumlu hale getirmeye çalışan karanlık düşünce sisteminin adı nedir?

Aşağıdakilerden hangisi verilen soruların cevaplarından biri değildir?

- A) Engizisyon
- B) Skolastik
- C) Katolik Kilisesi
- D) Aforoz

25. Avrupa'daki okullarda ders verenler, bilim ve ilim alanında Endülüs Medeniyetinin sahip olduğu gelişmeleri keşfettikçe kendi yetersizliklerini fark etmişlerdir. O güne kadar ulaşamadıkları bilgilere erişebilmek için, Arapça olan eserleri Latinceye çevirmeye başlamışlardır. Endülüs şehri olan Kurtuba, artık Avrupa'ya ilim hazinesini taşıyan merkezlerden biri olmuştur.

Verilen bilgilerden hareketle aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Avrupalılar, Endülüs medeniyetinin ilmi birikimlerinden yararlandılar.
- B) Avrupalılar, tüm bilimsel çalışmaları Endülüs medeniyetinden öğrendiler.
- C) Avrupa'daki müderrisler, ilmi konularda eksik bilgiye sahiptiler.
- D) Avrupalılar birçok ilmi konuyu, Arapça eserlerden yaptıkları çevirilerden öğrendiler.

26. Anayasamızın 25. Maddesi:

"Herkes düşünce ve kanaat özgürlüğüne sahiptir. Her ne sebeple ve amaçla olursa olsun kimse düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz, düşünce ve kanaatleri sebebiyle kınanamaz, suçlanamaz."

Anayasamızın 25. Maddesi doğrudan aşağıdakilerden hangisi ile ilgilidir?

- A) Düşünce hürriyeti
- B) Bilim hürriyeti
- C) Seyahat hürriyeti
- D) Toplantı hürriyeti

27. "Bilim, insanlığın ortak hafızasının bir mirasıdır" **diyen bir kişi bilim ile ilgili aşağıdakilerden hangisine vurgu yapmıştır?**

- A) Öznel olduğuna
- B) Evrensel olduğuna
- C) Sınırlarının olduğuna
- D) Kesinliği olmadığına

28. Düşünce özgürlüğü Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın maddeleri ile de güvence altına alınmıştır.

Anayasamıza göre;

- I. Düşünce ve kanaat hürriyeti
- II. İfade hürriyeti
- III. Bilim ve sanat hürriyeti

maddelerinden hangisi ya da hangilerinin düşünce ve ifade özgürlüğü ile ilgili olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I
- B) II ve III
- C) I ve III
- D) I, II ve III

CEVAP ANAHTARI

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
A	D	A	A	A	C	A	D	C	B
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
A	B	D	D	A	D	A	C	A	B
21	22	23	24	25	26	27	28		
D	B	D	D	B	A	B	D		

İl ÖDM sorularından derlenmiştir...
Emeği geçen öğretmenlerimize sonsuz teşekkürler...

